

Šepec.

(Povest. — Spisal Ivan Rekar.)

VIII.

Zaupaj na Boga,
Pomoč le on ti dá.

Kr. Šmid.

Isto leto je služboval na Klanecu učitelj Smuk. Dobra duša je bil ta Smuk, mehak in dober, da bi ga lahko ovil okrog prsta. Najhujša kazen pri njem je bila to, da je porednega paglavca potegnil rahlo za uho, ali ga pa pustil nekaj minut klečati. Samo ob sebi je umevno, da si pri učencih ni pridobil potrebnega strahu; no, pa kar je zagrešil s svojo dobrotljivostjo, to je na drugi strani popravil s svojo ljubeznivostjo. Vse ga je ljubilo brez razložka.

Jednega samega sinčka je imel učitelj Smuk. Ni čuda torej, da je skušal svojemu jedincu kolikor mogoče ogladiti pot za življenje. Peterčka pošlje Smuk v mesto, da bi se tam izučil za kar si že bodi. Seveda, če bi Peterček hotel postati duhovnik, bi najbolj vstregel očetu in materi. Smuk bi pustil tukaj svojo skromno službico in bi se preselil k svojemu sinu — župniku. Tam bi on pri mašah orgljal in prepeval svete pesmi, sin bi pa mašo bral. Kaj bi ne bilo to v resnici lepo?

Kaj pa, da bi bilo, zato naš Smuk tudi vedno sanja o tem, skrbno vzgajajoč malega Peterčka, ki mu bo tolažba in podpora na stara leta.

To se prav lahko zgodi, da postane sin kaj več, kakor oče, saj letos obiskuje že drugi razred srednjih šol in, če Bog dá, pojde drugo leto že v tretjega. — Ker so pri Smukovih bolj slabe razmere, se mlademu dijaku v mestu ne godi prav dobro in, če le more, pobriše jo za par dnij domov na Klanec. Oče mu pa tudi privošči to nedolžno veselje in vsake počitnice, to se pravi velike, gre sam ž njim v mesto in ponj pride vselej.

Tudi sedaj, ko je Peterček pisal, da bi rad prišel pogledat k starišem, pa si ne upa sam zaradi debele zime, si je Smuk takoj oblekel zimsko suknjo, poiskal zakrivljeno palico, se skrbno zavil okrog vratu, da bi se ne prehladil, in odšel.

»Neža, le skrbno pazi ta čas doma. Na sveti večer bova že doma. Pa kaj gorkega skuhaj, fanta bo zeblo«, reče pri slovesu svoji ženici.

Da se sin in oče nista hotela posebno dolgo muditi v mestu, ni treba pripovedovati, saj vsak človek gleda, da pride že za dne v svojo kočo. V zimskem vremenu zvečer tavati po svetu ni prijetno.

»Le hitro stopiva, oče. Mrak se že dela, do Klanca imava pa še debelo uro«, priganja Peterček očeta, ko gresta domov.

»Veš, ljubi sinček, jaz nisem tvojih let, moje noge so okorne, sem že star, in sedaj je tako vreme, da se Bogu usmili.«

»Nocoj se mudi. Jaz bi šel rad k polunočnici, prej se pa moram nekoliko odpočiti.«

»Kaj ti, če doma zaspiš, ni nič za to, jaz moram orgljati; če zamudim, bilo bi na koru vse narobe, še službo bi utegnil zgubiti. Oh, koliko se mora človek ubijati, samo za otroke.«

Peterček ne odgovori na to ničesar. Le nekoliko skrajša svoj dolgi korak, da bi preveč ne utrudil in spehal očeta, ki mora nocoj še orgljati in peti.

Molčé hodita nekaj časa dalje. Pa molčati ni bila Smukova lastnost.

»Kaj si tako tih, Peterček, te morda zebe?«

»Ne, zebe me ne, ampak tako mi je tesno pri srcu, sam ne vem, kaj to pomeni.«

»Bog naju obvaruj in sv. Anton. Nocoj, sveti večer, veš, nima hudobni duh toliko moči do človeka.«

»Oče, mene je strah«, pravi sinček in stopi tik očeta.

»Kaj strah. Strah je huda vest pa zloben človek, drugih strahov ni na svetu, to si zapomni.«

»Kaj ni to dovolj? Pa je tudi tu kak zloben človek?« vprašuje Peterček.

»Kar sem jaz tukaj, in tega je že tri in dvajset let, se ni zgodil še nikdar kak umor. Le 'fantje' so bili nekoč pretepli Cvetkovega sina, no, saj potem je umrl.«

Dijaka je bilo menda strah. Trdno se je tiščal očeta, kakor bi se bal, da ga kdo ne vzame.

»Ti prebito vreme, kakšno je! Tako ti nese sneg v oči, da niti gledati ni moči. In gazu tudi več ni videti, je že zameten.«

»Da bi le ne zašla, oče.«

»Tega se ne boj, saj greva po veliki cesti, ne vidiš kamenov?«

»Kje bom videl, ko je taka tema; da bi le bila skoro doma«, méni sin.

»Bova že, potrpljenje železne duri prebije.«

V takih pogovorih hodita naša potnika dalje vkljub sneženi vijavici.

»Oče, poglejte, nekaj črnega leži tam na cesti.«

»Tebe varajo oči, je že kako drevo ali kak hlod, ali pa še celo nič.«

»Oče, jaz ne grem naprej.«

»Ne bodi bebec, Peter, stopiva tja, vsaj vidiva, pri čem sva.«

Smuk teh besedij tudi ni posebno srčno govoril; bister opazovalec bi bil celo sklepal, da si Smuk ne upa sam dalje.

Postala sta nekaj časa, kakor bi premišljevala, kaj naj storita.

»Peter, le srčan bodi, saj nisi tri leta star. Kakor sem že rekel, morebiti je kako drevo ali vejo kdo pustil na poti. Pogledati morava!«

Učitelj Smuk potegne sina za seboj in stopi dalje.

»Vidite, oče, človeška postava je. Kaj se vé, če se ni zgodil kak zločin.«

»Za božjo voljo«, vsklikne učitelj, »nekdo je omagal in morebiti že zmrznil.«

Ko to izgovori, izpusti sina in naglih skokov je na licu mesta.

»Peter, Peter, pojdi no bližje. Deček je, če se ne motim, je Klančev Drejko.«

Te besede tako vspodbudé Peterčka, da je tudi on kakor bi trenil pri očetu.

»Kri mu teče, kri«, reče Smuk ves prestrašen ter poslušaj, če mu še bije srce.

»In živ je.«

»Živ!« vsklikne Peter vesel, saj Drejko je njegov stari tovariš, kako bi mu torej bilo hudo, če bi storil tako nesrečno smrt.

»Da le še živi, drugo se bo že storilo. V prsi je ranjen, védi Bog, koliko krvi mu je že izteklo. Joj, joj, kaj se vse človeku pripeti. Da ni naju semkaj, umrl bi bil ubožček, nocoj — na sveti večer.«

Smuk tarna in javka, in skuša ranjenca poklicati k zavesti. Ta je nepremično ležal v snegu. Le prsi so se rahlo dvigale in iz ust je prihajal rahel dih gorke sape.

»Peter, teci, kolikor moreš, h Klančevim, in povej, da se je Drejko ponesrečil. Takoj naj pridejo ponj« — veli učitelj svojemu sinu.

Peterček sluša in ne meneč se za sneg, noč in vihar, teče na vse kriplje proti vasi.

Prišedši do Klančeve hiše plane kar v sobo ter vzklikne:

»Za božjo voljo, Drejko se je ponesrečil. Pojdite ga iskat.«

Ko to izgovori, se ves upehan zgrudi na klop.

V sobi je sedel stari ded, mati in dekla. Petrovih besedij se tako prestrašijo vsi, da so kar brez sape. Stari ded toliko da ni padel z zapečka, kjer je grel svoje trudne kosti.

Mati se prva zavé.

»Kje je, kje je moj Drejko, moj sin, moj sin?« vpije in vije roke, ne vedé, kaj naj stori.

»Kaj vendar čakate«, vikne ded v jedni sapi, »pojdite hitro! Noč je mrzla, še zmrznilo bo to ubogo dete. Oj mene, kaj moram še na stara leta dočakati.«

Stari ded bi kar najrajši sam šel iskat svojega ljubega vnuka, toda starost je starost, še z zapečka prileze težko.

Na krik in vik v Klančevi hiši prihité sosedje vprašat, kaj se je zgodilo.

»Ljudje, pomagajte, rešite mi moje dete! Zmrznilo bo, ako ni hitre pomoči. Oče in hlapci ga že iščejo okrog, toda Bog vé kod.«

Klančeva žena vpije, ihti in prosi ljudi, kakor le vé in zna.

Kolika je pač materina ljubezen do svojih otrok!

Sosedje se brzo napravijo na pot, vprežejo voz in že ménijo pognati, ko prisopiha gospodar Klanec s hlapci domov.

»Ni ga nikjer«, pravi žalostno svoji ženi, še predno mu more ta povedati, kaj se je zgodilo.

Ko Klanec sliši, da njegov sin leži na pol mrtev zunaj v taki mrzli noči, plane kakor besen na sani in naglo kakor strela oddrčé na kraj nesreče.

Učitelj Smuk je že silno težko čakal. Smilil se mu je deček, pa mu ni mogel zdatno pomagati; bal se je pa tudi, da bi ne zamudil polnočnice.

»Kaj bo, kaj bo?« govoril je sam s seboj, »deček še zmrzne, če jih hitro ni. Bog vé, morebiti je Peterček v velicem strahu zgrešil pot, morda še sedaj ne vedó pri Klančevih, kaj jih čaka. — To bo jok in težava.«

Nemirno se ozira po cesti, poslušajoč, če voz že ne gré. Sočutno ogreva, kliče in tolaži ranjenca, ter stori vse, kar je potrebno v takih slučajih. Dečko

počasi sope in poskuša vzdigniti roko. Pa le rahlo jo more premakniti, tako je slab. — Od daleč se čuje zvonjenje kraguljčkov na konjski opravi.

»Hvala Bogu!« vzdahne Smuk, »vendar že prihajajo. Saj je pa tudi že zadnji čas. O moja polnočnica, kaj bo, če zamudim!«

V tem pridrčé sani.

»Moj sin, moj sin!« vikne gospodar ter pade na kolena k ranjencu.

»Potolaži se, Klanec, saj ne bo nič hudega. Ranjen je nekoliko, pa bo že bolje«, prigovarja učitelj Smuk.

Nagloma ga naložé na sani in oddrčé.

»Le gonite, možje. Jaz moram k polnočnici, ob službo sem, če zamudim.«

»Ne bo hudega ne, Smuk. Vsi ti moramo biti hvaležni, zakaj otel si življenje mlademu dečku.«

Pa Smuk je vendar le nestrpno pričakoval, da pridejo do vasi, že pri prvi hiši skoči s sanij in dirja v cerkev, da bi prišel še o pravem času.

V tem privedejo Drejka domov.

To vam je bil jok in žalost. Nič se ni zavedel, tako sta ga prevzela mrz in slabost.

Mati Klančeva je pa klečala ta čas v cerkvi in prosila za življenje in zdravje svojega deteta.

Čmrlji.

(Obraz iz prirode. — Piše Stánon.)

II.

Bilo je v zgodnji pomladi.

Vzbujalo se je uprav krasno, mlado jutro. Toplo solnčece je vstajalo izza gorá in ljubeznivo poljubljalo speče stvarstvo, kakor bi je hotelo dramiti iz krepčalnega nočnega spanja. Gosta megla se je razpršila pred solnčnimi žarki, in cvetoče rastline so se radovedno ozrle navzgor: čisto nebo se je razpenjalo nad njimi in gorka sapica je véla od juga, božajoč brsteče mladike po drevju. Z veselim ptičjim petjem se je vzbujalo vse stvarstvo.

Solnčni žarki so prodirali tudi skozi krivenčaste, razpokane veje starega velikana hrasta, stoječega na meji Jernejevega vrta; veselo so se spuščali pod hrastom na zemljo in objemali opolzlo, stlačeno in rjavo listje, ki je ležalo na debelo pod starim orjakom.

V nedeljo zjutraj je bilo. Zvonovi so vabili vernike k maši. Praznično oblečeni ljudje so hiteli mimo Jernejevega hrasta v bližnjo cerkev. — Takrat se je začelo nekaj gibati v stlačeni listni odeji pod hrastom. Rjavo listje se je privzdignilo, in iz trde postelje je vstal velik — čmrlj... Oziral se je okrog. Na vršičku bližnje smreke je drobil stržek, znaneč veselo pomlad, v grmu se je oglašal kos, po cvetju snežnobelih podlesnih veternic so brenčali različni hrošči, raz mali hribček pa so praznično doneli zvonovi — oh, vse je